

BERGTATT AV NYKSUND

Hun er siviløkonom, filosof og prest – opprinnelig fra Sverige. Han er arkitekt og fotograf fra Østlandet. Etter store deler av sitt voksne liv i byen, har de funnet sitt nye hjem mellom nakne berg og mektig hav i Nyksund.

Helt ytterst i Vestervika i Nyksund har Marie Elisabeth Mjåland og Svein Erik Tøien funnet roen og sitt nye hjem.

Han er fra Østlandet, hun opprinnelig fra Sverige. Sammen deler de en stor fascinasjon for Nord-Norge, og spesielt naturen i Nyksund.

"Jeg er en prest uten kirke, men så har jeg denne katedralen her"

Det bare er noe med dette stedet. Det har en egen kraft. Det er som en magnet, du trekkes til det, sier Marie og lyser opp.

Ytterst i Vestervika på Nyksundøya holder Marie Elisabeth Mjaaland (57) og Svein Erik Tøien (59) hus mellom bergnabber og hav. Et hav som selv på en junidag presser sjøsprøyt meterhøyt over skjærene noen steinkast nedfor huset.

Det blåser friskt, og vi har tatt plass i ei lun stue. På veggene henger fargerike malerier.

Svein Erik skjenker rykende varm te. Marie prater og dialekten avslører at hun en gang har utvandret fra nabolandet i øst. Hun kommer opprinnelig fra landsbygda utenfor Stockholm, Svein Erik fra Østlandet. I godt voksen alder har de slått seg ned på enden av en snirklete grusvei, på ei øy helt uti storhavet. Hun flyttet i 2012, han kom etter med et 23 kubikk stort flyttelass i fjor høst.

- Nord-Norge er en ekstremt utgave når det kommer til skiftninger og vær. Nyksund er en ekstremt utgave av Nord-Norge, sier Svein Erik om sin fascinasjon for sitt nye hjemsted.

- Her får du virkelig kjenne at du lever, legger Marie til med et bredt smil.

SMÅBY I HAVGAPET

Historien om det fraflytta fiskeværret, om spøkelsesbyen i havgapet, er velkjent. Det som først på 1900-tallet var det største fiskeværret i Vesterålen, med en ideell beliggenhet nært fiskerfeltene, klarte ikke henge på utviklinga da

motoren revolusjonerte fiskeriene. Havna ble for lita, og Nyksund ble utdatert.

På midten av 70-tallet hadde alle fastboende forlatt stedet, og flyttet inn til det mer moderne Myre, godt hjulpet av fraflytningsbidrag fra staten.

Førti år etter er det Nyksund som fremstår som moderne, til og med urban.

I dag er Nyksund en spydspiss i turistnæringsregionen. Om sommeren yrer det av liv. Stedet har blitt et kunst- og kultursentrum i Øksnes, en liten småby med sin unike arkitektur, med restauranter, pub, musikkstudio, kafé, bruktbutikk og flere overnattingssteder.

Takket være Marie og Svein Erik kan det tidligere fiskeværret også tilføye nytt galleri, retreatgård og arkitektkontor på lista.

I dag er det 19 fastboende i Nyksund og på Skåltofta. Felles for mange av de er at de gjennom et sterkt ønske om å bo på stedet, har klart å skape sine egne arbeidsplasser der.

NATUR OG FOLK

Svein Erik har bodd store deler av sitt voksne liv i Bodø, Marie i Tromsø. Han er fotograf og arkitekt - og har blant annet hatt hovedansvaret for det nye sykehuset på Stokmarknes. Hun er siviløkonom, filosof og prest. De har begge vært gift før. Svein har fire barn fra et tidligere ekteskap, Marie har to. For ti år siden fant de hverandre, etter å ha vært venner i nærmere 30 år.

Blant det de delte, var en felles fascinasjon for den nordligste landsdelen. De lot seg tidlig bergta.

- Jeg visste fra jeg var bittelita av at jeg skulle til Nord-Norge. Som lita elsket jeg å lese villmarkshistorier fra nord. Farfar var oppfinner og reise mye med bil rundt om i Norge for å selge produktene sine. Han fortalte med kjærlighet om Norge, og hvor godt han ble tatt imot. Jeg tenkte tidlig at da jeg ble stor, skulle jeg også dit, forteller Marie.

Nå har hun bodd i landsdelen i 35 år, og har lagt sin elsk på naturen, skiftningene, mørketid og midnattsol. Og folket.

- De menneskene du treffer her er rett fra levra. Det er mindre om og men med nordlendinger enn folk du treffer i resten av landet. Også er de mer vennlige, sier Svein Erik.

SIN EGEN KATEDRAL

Marie har jobbet ti år som siviløkonom i offentlig forvaltning i Tromsø. På 90-tallet begynte hun å studere etikk, tok hovedfag i filosofi, og bestemte seg etter hvert for å bli prest. Hun ble ordinert i 2008. Veien dit var ikke bare enkel, og hun har møtt motbør, blant annet da hun var innom Øksnes som vikarprest i 2006. Da nektet deler av menigheten å jobbe med Marie - fordi hun var kvinne. Hun sier til Fløtt Heim at hun etter hvert opplevde at det ikke var rom for hennes måte å tenke på i kirka.

- Kirka er veldig opptatt av form - av at Ånden og åndelighet skal uttrykkes på en bestemt måte. Men Ånden må få lov til å være fri som vinden, blåse dit den vil, ellers går kraften tapt, sier Marie.

Etter åtte år forlot hun yrket, men sier hun fortsatt er prest i hjertet.

I den gamle Withgården i Nyksund fra slutten av 1800-tallet har Svein og Marie de siste årene drevet Nyksund Kurs og Retreatgård.

I huset til venstre bor de. I det gamle bakeriet i Nyksund til høyre åpner de 20. juni galleri, gjesteatelier og utleierom.

- Jeg er en prest uten kirke, men så har jeg denne katedralen her, sier hun og slår ut armene.

- Min vei til det guddommelige har ikke vært gjennom en kristen oppvekst, eller dogmer, men gjennom naturen og kunsten. For meg er den store katedralen naturen. Naturen stiller ikke krav, sier hun.

RETREAT

Marie var sykemeldt fra jobben som sogneprest på Værøy da hun fikk tilbud om å kjøpe et hus i Nyksund. Marie sa ja.

I juli 2012 flyttet hun ut i havgapet, med planer om å bruke huset som skrivestue og jobbe med et bokprosjekt. Skrivestua ble raskt til helårsbolig, og derfra har det så til de grader ballet på seg.

- Her kan det skje mye man kanskje ikke trodde var mulig. Vi har prøvd å legge planer, men det blir hele tiden til noe annet, så vi har gått dit veien har ført oss, sier hun.

Da det eldste bolighuset i Nyksund, den gamle Withgården fra slutten av 1880-tallet, var for salg i 2013, så Marie muligheten til å starte Nyksund Kurs & Retreatgård.

- Der inviterer vi til opphold for mennesker som ønsker seg bort for en periode, som

trenger å senke skuldrene og trekke seg litt tilbake. Vi har ønsket å skape en møteplass for spiritualitet, kreativitet og rekreasjon, sier Marie.

Bygninga er totalrenovert med fem soverom og 12 sengeplasser. Her tilbyr de både korte og lengre opphold - til både enkeltpersoner og grupper. Marie tilbyr spirituelt veiledning, samtaler og ulike workshoper - i tett samspill med naturen.

NYTT LIV I BAKERIET

Like før jul kjøpte Marie og Svein Erik et tredje hus i Vestervika, nemlig det gamle bakeriet i Nyksund.

- Jeg hadde sett på huset en stund, og tenkt at det var et fint sted å ha et arkitektkontor. Plasseringa var god, og huset hadde et uttrykk som var litt uvanlig, det er skjært og rart, forteller Svein Erik.

Svein Erik har over 30 års erfaring som arkitekt, først i Bergen, så 21 år ved arkitektkontoret Boarch i Bodø. Han har jobbet med store offentlige prosjekt, som skoler, barnehager - og ikke minst sykehus. Svein Erik har nemlig hatt hovedansvaret for det nye sykehuset på Stokmarknes.

- Sykehuset jobbet jeg med fulltid i seks år. Det var en stor og tung prosess, så det er lenge til neste gang jeg lager et nytt sykehus, sier han og smiler.

Da sykehuset sto ferdig, sa Svein Erik opp jobben i Bodø. I fjor høst tok han med seg flyttelasset, og parkerte i Vestervika han også. Nå er han i ferd med å etablere sitt eget arkitektkontor i det gamle bakeriet, og er etter en pustepause klar for å ta fatt på nye oppdrag og prosjekt.

GALLERI I BAKERIET

Som nevnt tidligere - ting har lett for å balle på seg i et kreativt og skapende miljø i Nyksund. Svein Erik og Marie nøyser seg nemlig ikke bare med å lage arkitektkontor i det gamle bakeriet.

20. juni åpner huset med både galleri, utleierom og et gjesteatelier, hvor kunstnere kan bo i perioder for å gå i dybde med arbeidet sitt.

- Vi håper at dette kan trekke andre mennesker med interesse for å skape noe til Nyksund, og at det kan bli et sted for utveksling av kulturelle impulser, sier Marie.

I galleriet skal Svein Erik stille ut egne fotografier i sommer. På veggene i naborommet skal malerier av Gunn Vottestad stilles ut.

- Det tar tid å etablere disse bedriftene, men etter hvert tror jeg det vil blomstre. Ønsket vårt er at Nyksund skal bli et kraftsenter for kunst og kultur, sier Marie.

KONTRASTER

Nyksund er stedet for de store kontrastene. Sommermånedene byr på hektisk aktivitet, folkeliv og komplett idyll når tusener av turister finner veien til stedet, og nærmest inn i hagene til folk som bor der.

- Vi er nok litt heldige som bort litt unna den største strømmen av turister, men jeg ser langt mer positivt enn negativt til alle turistene som kommer hit. Man får daglig små menneskemøter med folk fra alle deler av verden, og det er veldig artig, sier Svein Erik.

Når sommeren ebber ut - venter den stille mørketida. Vinteren har med seg beintøffe værforhold og stummende mørke. Det finnes ingen gatelys i Nyksund, her er det hodelykter som viser vei mellom hus og langs veier.

- Når det tynnes ut med besøkende, rykker dyrelivet tettere på. Det er en sterk opplevelse. Du kan stå opp om morgenen med havørn i hagen og oter som tasser rundt. Du er omgitt av dyreriket. Det er fasinerende, sier de to.

Mørketid er også skriveid for Marie, da trives hun godt. Hun snakker om "Nyksundtid", et begrep hun har innført. Den inkluderer ingen klokker.

- Her følger du din egen puls, du snur døgnet rundt om det passer best og senker skuldrene helt, sier hun.

Marie forlot ikke Nyksund en eneste gang i løpet av de første seks månedene hun bodde her. Svein Erik sørget for at det var mat i huset, da han kom pendlende fra jobben i Bodø.

- Du får ikke noe særlig utfartstrang av å bo her. For meg føltes det å komme hit -som å komme hjem, avslutter Marie.

SILJE HELENE NILSEN